

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMU ÇALIŞANLARININ EKOLOJİK AYAK İZİ FARKINDALIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ¹

DETERMINING THE ECOLOGICAL FOOTPRINT AWARENESS LEVELS OF PRESCHOOL EMPLOYEES

Hande GÜNGÖR

Dr. Öğrt. Üyesi, Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3016-1775>

hgungor@pau.edu.tr

Fatma Nilgün CEVHER KALBURAN

Doç. Dr., Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0622-1480>

nkalburan@gmail.com

Received: April 10, 2021

Accepted: July 27, 2021

Published: January 30, 2022

Suggested Citation:

Güngör, H., & Cevher Kalburan, F. N. (2022). Okul öncesi eğitim kurumu çalışanlarının ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerinin belirlenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 11(1), 17-26.

This is an open access article under the [CC BY 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Öz

Dünya üzerinde yaşayan her birey, ekolojik dengedeki bozulmalar sonucu oluşan çevresel sorunlardan sorumludur. Bu sorunların oluşumunu engellemek için öncelikle her bireyin konu ile ilgili davranışlarının farkında olması gerekmektedir. Bu bağlamda, Ekolojik ayak izi farkındalığı, bireyin, kendisinin doğa üzerindeki etkisini bilmesi, çevreye yönelik davranışlarının gelecek nesle nasıl yansıtacağını öngörebilmesi ve bu davranışlarının sorumluluğunu üstlenmesinde son derece önemlidir. Araştırma, okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan yönetici, öğretmen ve diğer personelin (memur, yardımcı personel gibi), ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerinin saptanması ve katılımcıların bazı değişkenlere göre ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerinin farklılaşp, farklılaşmadığını belirlemek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Mevcut durumu ortaya çıkarmayı amaçlandığından betimsel olarak gerçekleştirilen çalışmada, araştırmanın çalışma grubunu, Denizli İli, merkez ilçelerinde okul öncesi eğitim kurumunda görev alan 287 personel oluşturmaktadır. Araştırmada kurum personelinin demografik bilgilerini toplamak amacıyla Kişisel Bilgi Formu, ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerini belirleyebilmek için Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği kullanılmıştır. Veriler t-testi ve tek faktörlü ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucunda, okul öncesi kurum personelinin ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı değişmediği bulunmuştur. Araştırmada katılımcıların, gıda ve ulaşım boyutunda ekolojik ayak izi farkındalık düzeyleri ile yaşları arasında farklılık olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya göre, katılımcıların gıda alt boyutundaki ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerinin, öğrenim düzeylerine göre farklılaştığı söylenebilir.

Anahtar Terimler: Ekolojik Ayak İzi, okul öncesi eğitim, sürdürülebilirlik.

Abstract

Every individual living in the world is responsible for environmental problems caused by the deterioration in ecological balance. In order to prevent the occurrence of these problems, each individual should be aware of their behavior related to the subject. In this context, Ecological footprint awareness is extremely important for the individual to know their impact on nature, to predict how their behavior towards the environment will reflect on the next generation and to take responsibility for these behaviors. The research was carried out to determine the ecological footprint awareness levels of the managers, teachers and other staff (such as civil servants, auxiliary staff) working in the preschools and to determine whether the ecological footprint awareness levels differ according to some variables. In the study, which was carried out descriptively because it was aimed to reveal the current situation, the working group consists of 287 staff working in the preschools in the central districts of Denizli. Demographic Information Form, and the Ecological Footprint Awareness Scale was used as data collection tools. Data was analyzed by using the t-test and the one-factor ANOVA test. As a result of the research, it was found that the ecological footprint awareness levels of the preschool employees did not differ significantly according to their gender and their working positions in the school. It was also determined that there was a difference between the ecological footprint awareness levels and their ages in food and transportation dimensions.

Keywords: Ecological Footprint, preschool education, sustainability.

¹ Bu çalışma, 11-14.05.2017 tarihlerinde Denizli'de düzenlenen IV. International Eurasian Educational Research kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur

GİRİŞ

Aşırı kirliliğe maruz kalarak bozulan doğal denge, giderek kendisini yenileyebilme güç ve özelliğini yitirmektedir. İnsanların çevreye yönelik bencil tutumlarının neden olduğu ve alt yapısında, eğitimsizliğin yer aldığı bu durum, bugün önümüzde önemli bir sorun olarak bulunmaktadır. Çevre bilincinin ve duyarlılığının geliştirilmesini ve sürdürülebilir yaşam için gerekli olan çevre etiğini oluşturmayı amaçlayan çevre eğitiminin, bireylere küçük yaşlardan itibaren verilmesi gerekliliği, yapılan araştırmalar sonucunda ortaya çıkmış bir gerçektir (Blatchford, Smith ve Pramling-Samuelsson, 2010; Edwards, 2005). Alanyazında okul öncesi öğretmenlerinin çevreye olan ilgileri ve tutumlarının çocukların çevre hakkında olumlu tutum ve bilinç kazanmalarını etkilediği ifade etmektedir (Ballantyne, Fien ve Packer, 2001). Aslında, çocuğun yakın çevresini oluşturan tüm yetişkinlerin çevresel farkındalık ve tutum düzeylerinin yüksek olması beklenmektedir. Bunun için, anne-babalar, öğretmenler, okul yöneticileri, okulda çalışan diğer personel başta olmak üzere bireylerin çevreye yönelik tutum ve davranışlarının belirlenmesi ve geliştirilmesine yönelik araştırmalar yaygınlaştırılmalıdır. Bunun nedeni erken çocukluk döneminde sürdürülebilir davranışların yetişkinleri model alarak öğrenilebilmesidir (Borg, Winberg ve Vinterek, 2019; Bozyiğit ve Madran, 2018). Örneğin, Çıkrık ve Yel (2019), araştırmalarında, biyoloji öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre EAİ farkındalık düzeylerinin farklılık göstermediğini belirtirken, Günal ve diğerleri (2018), üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre, EAİ azaltılmasına yönelik eğilimlerinde farklılıklar olduğunu belirtmişlerdir.

Bireylere sürdürülebilir yaşama yönelik bilinç kazandırabilmek için kullanılacak en etkili yöntemlerden birinin ekolojik ayak izi (EAİ) hesaplama aracı olduğu söylenebilir. Bunun nedeni, EAİ'nin bireyin yeryüzünde bıraktığı olumsuz etkileri nicel olarak gösteren bir ölçme yöntemi olmasıdır. Alanyazında, EAİ, sürdürülebilirliği ölçen, dünyada yaygın olarak kullanılan analiz olarak ifade dilmektedir (McNichol, Davis ve Brien, 2011; Wackernagel, 2013). Alanyazın incelendiğinde eğitsel bir araç olarak EAİ uygulamaları ile ilgili gerçekleştirilen çeşitli araştırmaların bulunduğu görülmektedir (Güngör, 2019; McNichol, Davis ve Brien, 2011; Çetin, 2015; Keleş, 2007). Alanyazında ayrıca bireylerin EAİ farkındalık düzeylerini belirlemeye yönelik araştırmalar da söz konudur (Birand, 2016; Coşkun Çelik, 2013; Çıkrık ve Yel, 2019; Yiğitkaya, 2019; Günal, Yücel ııldar ve Derya Atik, 2018). McNichol ve diğerleri (2011) konu ile ilgili disiplinler arası bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Çalışmalarında üniversite kampüsü içerisinde bulunan bir anaokulunun EAİ miktarını hesaplayarak çevreye verdikleri etki miktarlarını belirlemişler, süreçte EAİ büyümesine sebep olan faktörleri ortaya çıkarmışlar ve EAİ'nin küçülmesine yönelik değerlendirmeler gerçekleştirmişlerdir. Çetin (2015), EAİ eğitiminin 8. sınıf öğrencilerinin sürdürülebilir yaşama yönelik tutum, farkındalık ve davranış düzeyine etkisi başlıklı araştırmasında, çocukların sürdürülebilir yaşama yönelik tutum, farkındalık ve davranışlarını değiştirmede sürdürülebilir yaşama yönelik verilen EAİ eğitimi uygulamalarının etkili olduğunu belirlemiştir. Keleş (2007), fen ve teknoloji dersi öğretmen adaylarına yönelik çevre eğitimi aracı olarak kullanılan EAİ uygulamalarının etkisini incelemiş; öğretmen adaylarının sürdürülebilir yaşama yönelik farkındalık, tutum ve davranış puanlarının EAİ uygulaması sonrasında artmış olduğunu belirlemiştir. Çıkrık ve Yel (2019), biyoloji öğretmen adayları ile gerçekleştirdikleri araştırmalarında, katılımcıların bazı demografik özelliklerine göre EAİ farkındalık düzeylerini incelemişlerdir. Yiğitkaya (2019), çeşitli lisans programlarında öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının EAİ farkındalık düzeylerini belirlemiştir. Günal ve diğerleri (2018) araştırmalarında, 'mühendislik' ve 'biyoloji' bölümlerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin EAİ azaltılması konusundaki eğilimlerini ölçüp değerlendirmişlerdir. Konu ile ilgili araştırmalar incelendiğinde, araştırmaların çoğunlukla orta öğretim (Çetin, 2015; Öztürk, 2010) ve üniversite öğrencileri (Keleş 2007; Birand, 2016; Coşkun Çelik, 2013; Çıkrık ve Yel, 2019; Yiğitkaya, 2019; Günal, Yücel ııldar ve Derya Atik, 2018) ile gerçekleştirildiği görülmektedir.

Erken çocukluk yıllarının bireyler açısından özellikle çevre bilincinin oluşması, sürdürülebilir yaşama yönelik farkındalığın artması ve doğaya özgü bakış açısının gelişmesinde önemi büyüktür. Bu yıllarda çocuklara, konu ile ilgili deneyimler sağlanması, eğitim ortamlarının buna uygun düzenlenmesi gerekmektedir. Şüphesiz bunların yapılabilmesi için de çocuğun çevresindeki kişilerin arzu edilen çevre bilincine sahip, doğru birer model olması ile yakından ilişkilidir. Bu doğrultuda gerçekleştirin

araştırma ile okul öncesi eğitim kurumunda görev alan yönetici, öğretmen ve diğer personelin, EAİ farkındalık düzeyleri belirlenerek, okul öncesi eğitim kurumlarında EAİ konusunda farkındalığın geliştirilmesi ve bu sayede sürdürülebilir doğa için çevreye yönelik olumsuz etkinin en aza indirilmesini amaçlayan çalışmalar için bir başlangıç oluşturması beklenmektedir.

Bu araştırma, okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan yönetici, öğretmen ve diğer personelin (memur, yardımcı personel gibi), EAİ farkındalık düzeylerinin saptanması ve katılımcıların bazı değişkenlere göre EAİ farkındalık düzeylerinin farklılaşp, farklılaşmadığını belirlemek amacı ile gerçekleştirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda şu alt problemlere cevap aranmaktadır:

1. Okul öncesi eğitim kurumu personelinin EAİ farkındalık düzeyleri nedir?
2. Okul öncesi eğitim kurumu personelinin EAİ farkındalık düzeyleri, cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Okul öncesi eğitim kurumu personelinin EAİ farkındalık düzeyleri, yaşa göre farklılaşmakta mıdır?
4. Okul öncesi eğitim kurumu personelinin EAİ farkındalık düzeyleri, öğrenim düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Çalışma Modeli

Bu araştırma, mevcut durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Betimsel çalışmalar genelde verilen bir durumu aydınlatmak, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapmak ve olaylar arasında olası ilişkileri ortaya çıkarmak için yürütülmektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014). Araştırma bu nedenle nicel araştırma yöntemini temel almıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri, katılımcıların cinsiyeti, yaşı ve okuldaki görevli olduğu pozisyon olarak belirlenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde, Denizli İli merkezinde yer alan resmi bağımsız anaokullarında görev yapan yöneticiler, öğretmenler ve diğer personel (memur, yardımcı personel gibi) oluşturmaktadır. Bu bağlamda gerekli izinler alınarak Denizli merkez ilçelerindeki tüm bağımsız okul öncesi eğitimi kurum çalışanlarına ulaşılmıştır. Fakat ilgili ölçeği eksik dolduranlar ya da çalışmaya katılmak istemeyenler araştırmanın çalışma grubuna dahil edilmemiştir.

Araştırmanın çalışma grubunu, toplam 270 kadın (%94.1) ve 16 erkek (%5.6) olmak üzere toplam 286 kurum personeli oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki kurum personelinin, 16'sı müdür (%5.6), 14'ü müdür yardımcısı (%4.9), 177'si öğretmen (%61.7), 80'i ise diğer personel (%27.9) pozisyonunda görev almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların cinsiyet, yaş ve öğrenim düzeyleri bilgilerini belirlemek amacı ile araştırmacılar tarafından geliştirilmiş *Kişisel Bilgi Formu*; katılımcıların EAİ farkındalık düzeylerini belirlemek için ise Coşkun (2013) tarafından geliştirilen *Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği* kullanılmıştır. Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği bireylerin EAİ farkındalık düzeylerini belirlemeye yönelik 46 maddeden oluşmaktadır. Ölçek gıda, ulaşım ve barınma, enerji, atıklar ve su tüketimi olmak üzere 5 alt boyuttan meydana gelmektedir. Gıda alt boyutunda 8, ulaşım ve barınma alt boyutunda 9, enerji alt boyutunda 15, atıklar alt boyutunda 9 ve su tüketimi alt boyutunda 5 madde bulunmaktadır. Madde seçenekleri beşli likert tipi (kesinlikle katılmıyorum:1 puan – Kesinlikle katılıyorum:5 puan) ölçek kullanılarak hazırlanmıştır. Ölçeğin, kapsam geçerliği alan uzmanlarının görüşleri ile belirlenmiş, yapı geçerliği ise faktör analizi yapılarak sağlanmıştır. Ölçeğin güvenilirliği için yapılan analiz sonucunda Cronbach α katsayısı gıda alt boyutu için, 0.70; ulaşım ve barınma alt boyutu için 0.76; enerji alt boyutu için 0.86; atıklar alt boyutu için 0.81 ve su alt boyutu için 0.68 olarak belirtilmiştir (Coşkun, 2013).

Gerçekleştirilen araştırmada ise, Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği'nin Cronbach α katsayısı gıda alt boyutu için, 0.69; ulaşım ve barınma alt boyutu için 0.78; enerji alt boyutu için 0.94; atıklar alt boyutu için 0.85 ve su alt boyutu için 0.80 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri SPSS 22.0 istatistik paket programında analiz edilmiştir. Araştırma verilerinin hangi testler ile test edilmesinin belirlenmesi için değişkenlerin Normallik Testleri gerektiğinden (Özdamar, 2004) çalışmada elde edilen verilerin analizinde öncelikle Tek Örneklem Kolmogorov-Smirnov Testi uygulanmıştır. Elde edilen Kolmogorov-Smirnov Testi analizi sonunda araştırmanın bağımlı değişkeni olan kurum personelinin EAI farkındalık ölçeğinden aldıkları puanların (K-S(Z)=.842) normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir ($p>0,05$). Bu nedenle analizlerde parametrik tekniklerinden t-test ve Tek Faktörlü ANOVA testlerinden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Bu araştırmanın temel amacı, okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan yönetici, öğretmen ve diğer personelin (memur, yardımcı personel gibi), EAI farkındalık düzeylerinin saptanması ve katılımcıların bazı değişkenlere göre EAI farkındalık düzeylerinin farklılaşıp, farklılaşmadığını belirlemektir. Bu bölümde, verilerin analizleri ile elde edilen bulgular ifade edilmektedir.

Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği'nin Alt Ölçeklerinden Alınan Puanların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Ekolojik ayak izi farkındalık ölçeği'nin alt ölçeklerinden alınan puanların ortalama ve standart sapma değerleri

Ölçek	n	M	ss
Gıda	287	3.75	3.74
Ulaşım ve Barınma	287	3.65	5.79
Enerji	287	4.49	8.53
Atık Yönetimi	287	4.22	5.62
Su	287	4.33	3.41

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların ekolojik ayak izleri farkındalığının en fazla 4.49 olan enerji alanında en az ise ulaşım ve barınma boyutunda olduğu görülmektedir ($M=3.65$). Konu ile ilgili farkındalığın yüksek olduğu alanda bireyin EAI'nin küçük olacağı düşünüldüğünde, Tablo 1'deki bu bulgular ışığında katılımcıların en büyük ayak izine, ulaşım ve barınma ve en küçük ayak izine enerji alanında sahip olabileceği söylenebilir.

Okul personelinin Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği'nin alt ölçeklerinden aldıkları puanların cinsiyetlerine göre farklılaşıp farklılaşmadıkları t-testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 2'de gösterilmektedir.

Tablo 2. Ekolojik ayak izi farkındalık ölçeği'nin alt ölçeklerinden alınan puanların cinsiyete göre t-testi sonuçları

Alt Ölçekler	Kategori	n	\bar{X}	ss	t	p
Gıda	Kadın	270	22.57	3.64	-.122	.709
	Erkek	17	22.68	4.93		
Ulaşım ve Barınma	Kadın	270	32.8	5.83	-.440	.985
	Erkek	17	33.5	4.85		
Enerji	Kadın	270	62.8	8.59	-.610	.691
	Erkek	17	64.18	7.71		
Atık Yönetimi	Kadın	270	38.13	5.63	.612	.257
	Erkek	17	37.25	5.27		
Su	Kadın	270	21.64	3.43	-.401	.336
	Erkek	17	21.99	3.18		

* $p<0,05$

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların, “Gıda” (t:-0.12, p>0.05), “Ulaşım ve Barınma” (t:-0.44, p>.05), “Enerji” (t:-0.61, p>0.05), “Atık Yönetimi” (t:0.62, p>0.05) ve “Su” (t:-0.40, p>0.05) alt boyutları bakımından kadınların ortalaması ile erkeklerin ortalaması arasında bağımsız örneklem t testine göre EAİ farkındalığı açısından anlamlı farklılık olmadığı anlaşılmaktadır.

Katılımcıların Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği'nin alt ölçeklerinden aldıkları puanların yaşlarına göre farklılaşıp farklılaşmadıkları Tek Faktörlü ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 3'de gösterilmektedir.

Tablo 3. Ekolojik Ayak İzi farkındalık ölçeği'nin alt ölçeklerinden alınan puanların yaşa göre betimsel analiz ve tek faktörlü ANOVA sonuçları

Alt Ölçekler	Kategori	n	\bar{X}	ss	F	p	
Gıda	29 Yaş ve Altı	40	21.61	.65	3.140	.045*	1-3
	30-39 Yaş	168	22.45	.27			
	40 Yaş ve Üstü	69	23.51	.54			
Ulaşım ve Barınma	29 Yaş ve Altı	40	32.21	.90	3.94	.021*	2-3
	30-39 Yaş	168	32.30	.44			
	40 Yaş ve Üstü	69	34.6	.74			
Enerji	29 Yaş ve Altı	40	60.53	1.63	1.812	.165	
	30-39 Yaş	168	63.34	.61			
	40 Yaş ve Üstü	69	63.67	1.04			
Atık Yönetimi	29 Yaş ve Altı	40	36.99	1.05	1.153	.317	
	30-39 Yaş	168	38.19	.40			
	40 Yaş ve Üstü	69	38.81	.75			
Su	29 Yaş ve Altı	40	20.84	.52	1.168	.313	
	30-39 Yaş	168	21.79	.25			
	40 Yaş ve Üstü	69	21.84	.44			

* p<0,05

Tablo 3'e göre katılımcıların, “Enerji” (F:1.182, p>0.05), “Atık Yönetimi” (F:1.153, p>0.05) ve “Su” (F:1.168, p>0.05) alt boyutları bakımından yaşlarına göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülürken, uygulanan tek yönlü varyans analizi sonucunda, yaş değişkeni ile “Gıda” (F:1.182, p<0.05) ve “Ulaşım ve Barınma” (F:1.153, p<0.05) alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Gıda boyutuna yönelik EAİ farkındalığı ortalamaları yaş arttıkça yükselmekte, 29 yaş altı ve 40 yaş üstü katılımcıların arasında anlamlı bir fark oluşturmaktadır. Ulaşım ve Barınma alt boyutunda da durum benzerlik göstermektedir. Yaş ilerledikçe katılımcıların ulaşım ve barınma alt boyutuna yönelik EAİ farkındalık düzeyleri artmaktadır.

Okul personelinin Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği'nin alt ölçeklerinden aldıkları puanların öğrenim düzeylerine göre farklılaşıp farklılaşmadıklarını belirlemek için yapılan t-testi analiz sonuçları Tablo 4'de gösterilmektedir.

Tablo 4. Ekolojik Ayak İzi farkındalık ölçeği'nin alt ölçeklerinden alınan puanların öğrenim düzeyine göre t-test sonuçları

Alt Ölçekler	Kategori	n	\bar{X}	ss	t	p
Gıda	Lise ve daha alt düzey	84	29.25	5.39	2.520	.000*
	Üniversite ve daha üst düzey	219	27.89	3.62		
Ulaşım ve Barınma	Lise ve daha alt düzey	84	36.83	6.72	.877	.350
	Üniversite ve daha üst düzey	219	34.95	5.78		
Enerji	Lise ve daha alt düzey	84	62.23	10.65	2.470	.117
	Üniversite ve daha üst düzey	219	63.08	7.85		
Atık Yönetimi	Lise ve daha alt düzey	84	37.98	6.58	2.910	.089
	Üniversite ve daha üst düzey	219	37.98	5.25		
Su	Lise ve daha alt düzey	84	21.82	3.66	.115	.735
	Üniversite ve daha üst düzey	219	21.59	3.25		

* p<0,05

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların, “Ulaşım ve Barınma” (t:.877, p>.05), “Enerji” (t:2.470, p>0.05), “Atık Yönetimi” (t:2.910, p>0.05) ve “Su” (t: .115, p>0.05) alt boyutları bakımından öğrenim düzeyleri arasında bağımsız örneklem t testine göre EAİ farkındalığı açısından anlamlı farklılık olmadığı görülürken, katılımcıların öğrenim düzeyi ile “Gıda” (t:2.520, p<0,05) alt boyutunda anlamlı

bir farklılık bulunmaktadır. Tablo 4'e göre lise ve daha alt düzey öğrenim düzeyindeki katılımcıların Gıda boyutuna yönelik EAİ farkındalığı ortalamaları üniversite ve daha üst düzey öğrenim düzeyinde olan katılımcılara göre daha yüksektir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmanın bulgularına göre, okul öncesi eğitimi kurum personelinin ekolojik ayak izleri farkındalık düzeylerinin en fazla olduğu boyutlar enerji ve su tüketimi, en az olduğu boyutlar ise barınma ve ulaşım ile gıdadır. Farkında olma, tutum ve davranışları etkilemektedir (Vrasidas, Zembylas, Evagorou, Avraamidou, ve Aravi, 2007). Bu bağlamda, farkındalığın yüksek olduğu alanlarda katılımcıların EAİ'nin küçük olacağı düşünülebilir. Buna göre araştırmada katılımcıların en büyük ayak izine, ulaşım-barınma ve gıda ve en küçük ayak izine enerji ve su tüketimi alanında sahip olduğu düşünülebilir. Araştırmalar incelendiğinde, bireysel ya da kurum bazında hesaplanan EAİ'nin büyüklüğünde en çok gıda tüketiminin rol sahibi olduğu görülmektedir (Coşkun, 2013; Çıkrık ve Yel, 2019; Keleş, 2007; WWF, 2012; Yıldız, 2014). WWF (2012) raporuna göre, Türkiye'nin kişisel EAİ'nin içerisindeki en büyük payı %52 ile gıda tüketimi oluşturmaktadır (kişi başına 1,18 kha). McNichol, Davis ve O'Brien (2011) tarafından Avustralya'da bulunan bir erken çocukluk merkezinde EAİ'ni hesaplamaya yönelik yapılan çalışmada, yemek ve ulaşımın anaokulunun EAİ'ne en büyük katkıyı sağlayan iki bileşen olduğu belirlenmiştir. Gottlieba, Vigoda-Gadota, Haim ve Kissinger (2012), bir lisenin EAİ'ni analiz ettikleri araştırmalarında, EAİ'ne en fazla etki eden alt boyutun gıda olduğunu belirtmişlerdir. Keleş (2007), fen ve teknoloji öğretmen adayları ile gerçekleştirdiği, sürdürülebilir yaşama yönelik çevre eğitimi aracı olarak EAİ'nin uygulanması ve değerlendirilmesi başlıklı çalışmasında katılımcıların, EAİ farkındalıklarının enerji alt boyutunda en fazla olduğu, gıda boyutunda ise en az olduğunu vurgulamaktadır. Coşkun (2013) sınıf öğretmeni adaylarının EAİ farkındalıklarının en yüksek enerji alt boyutunda, en düşük gıda alt boyutunda olduğunu belirtmiştir. Benzer sonuç, Günel ve diğ.'nin (2018) araştırma sonuçlarında da görülmektedir. Günel ve diğ. (2018), üniversite öğrencilerinin EAİ'nin azaltılması ile ilgili eğilimlerini değerlendirdikleri araştırmalarında, öğrencilerin EAİ farkındalıklarının en yüksek enerji ve su alt boyutlarında, en düşük ise gıda ve ulaşım-barınma alt boyutlarında olduğunu ifade etmişlerdir. Çıkrık ve Yel (2019), biyoloji öğretmen adaylarının EAİ farkındalık düzeylerini değerlendirdiği araştırmada, katılımcıların, ekolojik ayak izlerine en az katkıyı yapan alt boyutun enerji ve su olduğu, bunu atıklar, ulaşım ve barınma ve gıda alt boyutlarının izlediği görülmektedir. Bu sonuçlar, Yıldız'ın (2014) fen ve teknoloji öğretmen adayları ile gerçekleştirdikleri araştırma bulguları ve Yiğitkaya'nın (2019), sınıf eğitimi, okul öncesi eğitimi, sosyal bilgiler eğitimi, Türkçe eğitimi, matematik eğitimi ve fen bilgisi eğitimi lisans programlarında öğrenim gören öğretmen adayları ile gerçekleştirdikleri araştırma bulguları ile de örtüşmektedir.

Alanyazındaki konu ile ilgili bulgular, gerçekleştirilen araştırmada okul öncesi kurum çalışanlarının EAİ farkındalık düzeyinin enerji alt boyutunda en yüksek olması bulgusu ile benzerlik göstermektedir. Bununla birlikte alanyazında EAİ farkındalık düzeyi en az gıda alt boyutu olarak ifade edilirken; gerçekleştirilen araştırmada katılımcıların EAİ farkındalık düzeyleri en düşük ulaşım ve barınma daha sonra gıda alt boyutunda olduğu görülmektedir. Katılımcıların, EAİ farkındalık düzeylerinin en yüksek enerji alt boyutunda olması, enerji tasarrufuna önem vermeleri ve bu konuda yapabileceklerinin diğer boyutlara göre daha kolay yönetilir olması ile ilişkilendirilebilir. Oysa barınma ve ulaşım tercihlerinde kişisel konforlarına yönelik tercihler söz konusu olabilir. Araştırmada EAİ farkındalık düzeyleri en düşük ikinci alan gıda boyutudur. Okul öncesi eğitimi kurum çalışanları okulda yoğun şekilde çalışmaktadırlar. Şehirleşme, apartman dairelerinde yaşama zorunluluğu, çalışma hayatı bizi doğadan, topraktan uzaklaştırmakta, beslenme gibi sağlığımız için çok önemli bir konuda bile hızlı hazırlanıp, kolayca tüketilebilecek ürünleri tercih etmemize neden olmaktadır. Gıda tüketimine yönelik olumlu değişimin olmaması bu hızlı yaşantının bir sonucu olarak düşünülebilir. Bu nedenle de evdeki gıda tüketimlerinde, hayvansal ürünler, hazır ve dondurulmuş gıdalar gibi hazırlaması kolay ürünleri tercih ediyor olabilirler. Aynı gerekçe ile katılımcıların, gıda ürünleri için, pazara ya da yerel üreticiye ulaşmak yerine, kısa sürede ve istediği zaman marketlere gidip paketlenmiş ürünlere yönelmesi ve kendi ürünlerini yetiştirebilecek ortama sahip olmaması da bu bulguya katkı sağlamış olabilir.

Alanyazında EAİ farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre değişip değişmediğini belirlemeye yönelik araştırmalar incelendiğinde, bazı çalışmaların (Günel ve diğ., 2018; Keleş, 2011; Yıldız, 2014; Yiğitkaya, 2019) sonuçları kadınların ve erkeklerin EAİ farkındalık düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu yönünde iken; bazı çalışmalarda da cinsiyete göre EAİ farkındalık düzeylerinin değişmediği yönündedir (Akıllı, Kemahlı, Okudan ve Polat, 2008; Çıkrık ve Yel, 2019; Keleş, Uzun ve Özsoy, 2008). Günel ve diğ.’ne (2018) göre kadınlar ile erkeler arasında “Gıda”, “Enerji” ve “Atıklar” alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Purutçuoğlu (2008), üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri araştırmalarında kadınların enerji tasarrufu yapmaya daha eğilimli olduklarını vurgulamaktadır. Yıldız (2014), fen ve teknoloji öğretmen adaylarının EAİ farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaştığını, kadın öğretmen adaylarının, erkek öğretmen adaylarına göre EAİ farkındalık düzeylerinin gıda, enerji, atıklar, ulaşım ve barınma boyutlarında anlamlı şekilde yüksek olduğunu belirtmiştir. Araştırmada, personelin, tüm alt boyutları için EAİ farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre değişmediği görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bu bulgu, daha önce yapılan çalışmalar ile karşılaştırıldığında bazı çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik gösterirken, bazılarıyla farklılaştığı görülmektedir.

Çalışmada, katılımcıların Ekolojik Ayak İzi Farkındalık Ölçeği’nin alt ölçeklerinden aldıkları puanların yaşlarına göre “Enerji”, “Atık Yönetimi ve “Su” alt boyutları bakımından farklılaşmazken, “Gıda” ve “Ulaşım ve Barınma” alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Gıda boyutuna yönelik EAİ farkındalığı ortalamaları yaş arttıkça yükselmekte 29 yaş altı ve 40 yaş üstü katılımcıların arasında anlamlı bir fark oluşturmaktadır. Ulaşım ve Barınma alt boyutunda da durum benzerlik göstermektedir. Yaş ilerledikçe katılımcıların ulaşım ve barınma alt boyutuna yönelik EAİ farkındalık düzeyleri artmaktadır. Silkü (2011), üniversite öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik tutumlarının yaşlarına göre farklılaştığını ifade etmektedir. Silkü’e (2011) göre, yirmi dört ve üstü yaşlarda olan üniversite öğrencilerinin çevresel tutumları daha küçük yaştaki öğrencilere göre daha yüksektir. Bununla birlikte Cevher-Kalburan, Kandır ve Yurt’un (2010), okul öncesi öğretmenleri ile gerçekleştirdikleri araştırma sonuçları incelendiğinde, katılımcıların yaşları arttıkça çevresel tutum puanlarının arttığı fakat bu artışın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Benzer bir sonuç Şahin ve Doğu’nun (2018) okul öncesi öğretmen adayları ile gerçekleştirdikleri araştırma sonuçlarında da görülmektedir.

Özgen ve Demirci Aksoy (2017) tarafından tüketicilerin ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, katılımcıların eğitim durumuna göre ekolojik ayak izinin gıda, ulaşım ve barınma ve enerji alt boyutları arasında anlamlı fark olmağı belirlenmiştir. Aynı çalışmanın sonuçlarında katılımcıların ekolojik ayak izi farkındalıklarının atıklar alt boyutunda farklılaştığı görülmektedir. Gerçekleştirilen çalışmada ise, katılımcıların EAİ Ölçeği’nin alt ölçeklerinden aldıkları puanlar, öğrenim düzeylerine göre “Enerji”, “Ulaşım ve Barınma”, “Atık Yönetimi” ve “Su” alt boyutları bakımından farklılaşmazken, “Gıda” alt boyutunda anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir. Gıda boyutuna yönelik EAİ farkındalığı ortalamaları eğitim seviyesi düşük olan katılımcıların daha yüksektir. Çalışmanın yapıldığı kurumda eğitim düzeyi düşük olan personellerin daha düşük gelirle çalıştığı tespit edilmiştir. EAİ ölçeği gıda alt boyutundaki maddeler incelendiğinde, gelir düzeyi düşük olan katılımcıların, daha pahalı olması nedeni, ile mevsimi dışında üretilmiş gıdalar tüketme, hayvansal gıdalardan çok meyve ve sebze ağırlıklı beslenme, hazır gıdalarla beslenme, gıda alışverişinde ihtiyaca yönelik alım yapma, yaşanılan yere yakın yerlerde üretilmiş gıda ürünleri kullanma, gıda alışverişi yaparken yurtdışından getirilmiş ürünleri tercih etme, işlenmiş gıdalardan satın alma ve organik tarım ürünleriyle beslenme ile ilgili tercihlerinde daha ekolojik tercihlerde bulduklarını öngörebiliriz. Bu araştırmada, alanyazından farklı olarak, eğitim düzeyi düşük olan katılımcıların gıda alt boyutunda farkındalık düzeyleri daha yüksek olarak belirlense de gelir düzeyleri aynı olan farklı eğitim düzey grupları arasındaki kıyaslamalı araştırmalara ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi kurum personelinin en düşük olduğu ulaşım-barınma ve gıda alt boyutlarına yönelik EAİ farkındalık düzeylerini arttıracak eğitimlerin düzenlenmesi önerilebilir. Okul öncesi kurumlarında çalışan öğretmen, yönetici ve diğer personele yönelik konu ile ilgili eğitim programları geliştirilerek EAİ farkındalık düzeyleri üzerine etkisi belirlenebilir. Aynı zamanda, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler gibi kurumların işbirliği ile okul öncesi kurumunda

çalışan tüm personelin EAİ üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmalarını sağlayacak etkinliklerin düzenli aralıklarla planlanması ve kurum çalışanlarının bu etkinliklere katılımı sağlanabilir.

Bee ve Boyd'un (2009) vurguladığı gibi, bir çocuk model alma yoluyla, tutum, değer, problem çözüme yolları ve kendini değerlendirme standartlarını kazanabilir. Bu açıdan çocukların sürdürülebilirlik için bir değişim yaratabilmeleri için doğru rol model ile karşılaşmaları, içinde buldukları sosyo kültürel bağlam (kişiler arası etkileşimler, yetişkin desteği) ve fiziksel ortam ve tüm bu öğelerin sistem içerisinde birbirleri ile etkileşiminin önemli olduğu düşünülmektedir (Güngör, 2019) Ayrıca, ekolojik ayak izi uygulamaları ortak bir sosyo-kültürel ortamı paylaşan bireylerin hep birlikte alacakları kararlar ile etkili şekilde yürütülebilir. Aynı okul kültürünü paylaşan eğitimciler, diğer personel, çocuklar ve ebeveynlerin ekolojik ayak izi farkındalıkları çevreye yönelik davranışlarını etkileyecektir. Bu açıdan, söz konusu paydaşların EAİ farkındalıklarının bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda, okul öncesi eğitim kurumlarında EAİ farkındalığının geliştirilmesine yönelik deneysel araştırmaların yapılması önerilebilir. Ayrıca, bu araştırmada yalnızca Denizli ilinde bulunan bağımsız anaokullarında görev yapan personel ile sınırlıdır. Araştırmanın farklı örneklem gruplarıyla, çeşitli veri toplama araçlarından faydalanarak gerçekleştirilmesinin alanyazına katkı sağlayacağı söylenebilir. Buna ek olarak, EAİ farkındalığını etkileyen faktörlerin derinlemesine incelenmesi açısından nicel ve karma araştırma yöntemlerinin kullanılmasının da yararlı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akıllı, H., Kemahlı, F., Okudan, K., & Polat, F. (2008). Ekolojik ayak izinin kavramsal içeriği ve Akdeniz Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde bireysel ekolojik ayak izi hesaplaması. *Akdeniz IIBF Dergisi*, 8(15), 1-25.
- Akkor, Ö. (2018). *Sürdürülebilir yaşama yönelik çevre eğitimi aracı olarak ekolojik ayak izinin uygulanması ve değerlendirilmesi*. Lefkoşa: Yakınoğlu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Ballantyne, R., Fien, J., & Packer, J. (2001). School environmental education programme impacts upon student and family learning: A case study analysis. *Environmental Education Research*, 1(7).
- Bee, H., & Boyd, D (2009). *Çocuk Gelişim Psikolojisi*. (Çev. Ed. O. Gündüz.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Birand, A. (2016). *Okul öncesi öğretmen adaylarının ekolojik ayak izi farkındalıkları ve çevre dostu davranışları*. Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Blatchford, J. S., & Smith, K. C., & Pramling-Samuelsson, I. (2010). Education for sustainable development in the early years". World Organization For Early Childhood Education. <http://www.ecesustainability.org> erişim tarihi: 15.01.2019
- Borg, F., & Winberg, T. M., & Vinterek, M. (2019). Preschool children's knowledge about the environmental impact of various modes of transport. *Early Child Development and Care*, 189(3), 376-391.
- Bozyiğit, S., & Madran, C. (2018). Çocukların çevre bilinçli tüketici olarak sosyalleşmesinde annelerin çocuk yetiştirme tutumlarının rolü. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 173-196.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cevher-Kalburan, N., Kandır, A., & Yurt, Ö. (2010). Okul öncesi öğretmenlerinin çevresel tutumları. II. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi (29 Nisan-2 Mayıs 2010), Antalya (ss. 1536-1552).
- Coşkun Çelik, I. (2013). *Sınıf öğretmeni adaylarının ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerinin belirlenmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çetin, F. A. (2015). *Ekolojik ayak izi eğitiminin 8. sınıf öğrencilerinin sürdürülebilir yaşama yönelik tutum, farkındalık ve davranış düzeyine etkisi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Çıkrık, S., & Yel, M., (2019). Biyoloji öğretmen adaylarının ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerinin belirlenmesi. *Turkish Studies Social Sciences*, 14 (6), 2999-3008.
- Edwards, S. (2005). Talking about a revolution: Paradigmatic change in early childhood education from developmental to Sociocultural Theory and Beyond". *Melbourne Studies in Education*, 46, 1, 1-12.
- Gottlieb, D., Gadot, E. V., Haim, A., & Kissenger, M. (2012). The ecological footprint as an educational tool for sustainability: A case study analysis in an Israeli public high school. *International Journal of Educational Development*, 32, 193-200.

- Günel, N., Işıldar, G. Y., & Atik, A. D. Üniversite öğrencilerinin ekolojik ayak izi azaltılması konusundaki eğilimlerinin incelenmesi. *TÜBAV Bilim Dergisi*, 11(4), 34-46.
- Güngör, H. (2019). *Bir okul öncesi eğitim kurumunda ekolojik ayak izi uygulamaları ile sürdürülebilir yaşam fırsatlarının geliştirilmesi*. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Keleş, Ö., Uzun, N., & Özsoy, S. (2008). Öğretmen adaylarının ekolojik ayak izlerinin hesaplanması ve değerlendirilmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 2(9).
- Keleş, Ö. (2007). *Sürdürülebilir yaşama yönelik çevre eğitimi aracı olarak ekolojik ayak izinin uygulanması ve değerlendirilmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- McNichol, H., Davis, J. M., & O'Brien K. R. (2011). "An Ecological footprint for an early learning centre: Identifying opportunities for early childhood sustainability education through interdisciplinary research." *Environmental Education Research* 17 (5), 689-704.
- O'Gorman, L., & Davis, J. (2013) Ecological footprinting: its potential as a tool for change in preservice teacher education, *Environmental Education Research*, 19:6, 779-791, DOI: 10.1080/13504622.2012.749979
- Özdamar, K. (2004), *Paket programlarla istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Öztürk, G. (2010). *İlköğretim 7. Sınıflarda Çevre Eğitimi İçin Ekolojik Ayak İzi Kavramının Kullanılması ve Değerlendirilmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özgen, U., & Aksoy, A. D. (2017). Tüketicilerin ekolojik ayak izi farkındalık düzeyleri (Ankara ili örneği). *Third Sector Social Economic Review*, 52(3), 46-65.
- Purutçuoğlu, E. Y., (2008). *Üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri ve materyalist eğilimleri ile çevreye yönelik tutum ve davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Silkü, H. A. (2011). Halkla ilişkiler öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik tutumları. *Bildiri*, 38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, Ankara, Türkiye
- Şahin, H. G., & Doğu, S. (2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutum ve davranışlarının incelenmesi. *Elementary Education Online*, 17(3).
- Wackernagel, M. (2013). Biocapacity Matters. https://www.ethz.ch/content/dam/ethz/main/eth-zurich/nachhaltigkeit/Bildmaterial/Pioneers/Wackernagel/ETHSustainability_Pioneers_Wackernagel_February2013.pdf erişim tarihi: 15.01.2017
- Vrasidas, C., Zembylas, M., Evagorou, M., Avraamidou, L., & Aravi, C. (2007). ICT as a Tool for Environmental Education, Peace, and Reconciliation. *Educational Media International*, 44(2), 129-140.
- Yıldız, E. (2014). *Fen ve teknoloji öğretmen adaylarının ekolojik ayak izi farkındalık düzeylerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Yiğitkaya, B. (2019). *Öğretmen adaylarının EAİ farkındalık düzeylerinin belirlenmesi*. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

EXTENDED ABSTRACT

The natural balance, which has been disrupted due to exposure to excessive pollution, is gradually losing its power and ability to renew itself. This situation, which is caused by the selfish attitudes of people towards the environment, basically stemming from lack of education, is a critical problem that we face today. As a result of several studies conducted, an emerging fact indicates that individuals, from very early ages, should be provided with environmental education, which aims to raise environmental consciousness and awareness and to create environmental ethics necessary for sustainable living (Blatchford, Smith, & Pramling-Samuelsson, 2010; Edwards, 2005). In the literature, it is suggested that preschool teachers' sensitivity and attitudes towards the environment potentially affect children's developing positive attitude and awareness about the environment (Ballantyne, Fien, & Packer, 2001). In fact, all adults who are in the child's immediate environment are expected to have high levels of environmental awareness and attitudes. For this purpose, more research should be carried out in order to determine and enhance the attitudes and behaviours of individuals towards the environment, especially parents, teachers, school managers and other staff working in the school. The underlying reason for this is that sustainable behaviours can be learned in early childhood by modelling adults (Borg, Winberg, & Vinterek, 2019; Bozyiğit & Madran, 2018). Early childhood period is of great importance for individuals, especially in the development of

environmental awareness, increase of awareness towards sustainable living and development of a nature-specific perspective. In this period, children should be provided with relevant experiences, and educational environments should be arranged accordingly. It is doubtless to say that ensuring all these is closely related to the fact that the people around the child are the right models having desired environmental awareness. With the present study carried out in this sense, the ecological footprint (EF) awareness levels of the managers, teachers and other staff working in the preschools will be determined. In this way, it is expected that this study will form a starting point for the studies aiming to raise awareness towards EF in preschools and thus minimize the negative impacts on the environment for sustainable nature. This study was conducted in order to determine the EF awareness levels of managers, teachers and other staff (such as civil servants, auxiliary staff) working in preschools and to determine whether the EF awareness levels of participants differ according to some variables. For this purpose, following sub-problems were aimed to be answered: 1. What are the EF awareness levels of the preschool staff? 2. Do the EF awareness levels of the preschool education institution staff differ according to gender variable? 3. Do the EF awareness levels of preschool education institution staff differ according to age variable? 4. Do the EF awareness levels of preschool education institution staff differ according to education level variable?. This is a descriptive study aiming to reveal the current situation. Descriptive studies are generally carried out to illuminate a given situation, to make evaluations in line with standards and to reveal possible relationships between events (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2014). The study is therefore based on quantitative research method. The independent variables of the study were determined as the gender, age and education level of the participants. The sample consisted of managers, teachers and other staff (such as civil servants, auxiliary staff) working in official preschools in the centre of Denizli province in the spring semester of the 2016-2017 academic year. In this context, after getting the necessary permissions, all preschool employees in the city were reached to collect data. However, those who filled in the relevant scale incompletely or did not want to participate in the study were not included in the sample group of the study. In the study, a Personal Information Form developed by the researchers was used to determine the gender, age and education level of the participants, while the Ecological Footprint Awareness Scale developed by Coşkun (2013) was used to determine the EF awareness level of the participants. The Ecological Footprint Awareness Scale consists of 46 items aimed at determining the EF awareness levels of individuals. The data were analyzed in the SPSS 22.0 statistical package program. Since normality tests regarding the variables are required to determine the tests to analyze data (Özdamar, 2004), One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test was applied, and it was determined that the participants' EF awareness scores gathered from the scale ($K-S(Z) = .842$), which is the dependent variable of the study, showed a normal distribution ($p > 0.05$). Thus, parametric techniques including t-test and Single Factor ANOVA tests were utilized in the analysis process. According to the findings, the sub-dimensions in which the awareness level of the preschool staff's ecological footprint was the highest were energy and water consumption, while the sub-dimensions indicating the least awareness levels were housing and transportation and food. Awareness affects attitudes and behaviours (Vrasidas, Zembylas, Evagorou, Avraamidou, & Aravi, 2007). In this regard, it may be considered that the EF of the participants will be small in the areas where awareness is high. Accordingly, it can be thought that the participants in the study have the largest footprint in transportation-accommodation and food, and the smallest footprint in energy and water consumption. In the study, it is observed that the EF awareness of the participants did not differ by gender in all sub-dimensions. Compared to the previous studies, this finding is similar to the results of some studies while it contradicts with some others. In the study, it was determined that while the scores of the participants from the sub-dimensions of the Ecological Footprint Awareness Scale did not differ in Energy, Waste Management and Water sub-dimensions, a significant difference was observed in food and transportation and accommodation sub-dimensions. The mean scores of the EF awareness regarding food size increased as the age increased, which creates a significant difference between the participants under 29 and over 40 years of age. There is a similar situation in the transportation and accommodation sub-dimension. As the age progresses, the level of awareness of the participants regarding the transportation and accommodation sub-dimension increases.

While the scores of the participants from the sub-dimensions of the EF Scale did not differ in Energy, Transportation and Accommodation, Waste Management and Water sub-dimensions, a significant difference was observed in the Food sub-dimension. The participants with lower education level had higher EF awareness means considering food dimension.

IJTASE